

8620

Rep. XXXIII. 4. no. 98.

67

GEORGII ADAMI STRUVII,

D. J. U. Prof. Publ.

EXERCITATIONEM FEUDALEM

DECIMAM QUINTAM

De

AMMISSIONE

FEUDI,

Sub

Ejusdem Præsidio

Iterum publicæ disquisitioni exponit, & quæ-
dam ex Jure Criminali *Πρόματα*

annectit

JOHANNES AUGUSTUS Struve.

Ad d. XII. Junii, Anno

M. DC. LIIX.

H. L. Q. C.

JENÆ

è Typographéo JOHANNIS NISII.

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

AMSTERSION

I. N. S. S. T. A.

I.

Quemadmodum omnes actiones humanae, ita vel maximè irrogandæ poenæ, ut quendam respiciant finem, necesse est. Respicit autem omnis poena vel utilitatem ipsius delinquentis, quò is scilicet emendetur *l. 20. ff. de pæn.* meliorque efficiatur *l. 1. ff. §. 1. de J. & J.* vel utilitatem illius, in quem delictum est commissum, omniumque eorum, quorum aliquâ ratione interest, tum ut poena illis sit solatio *l. 28. §. 15. ff. de pæn.* tum ne illis imposterum tale quid ab eodem aut ab aliis sit metuendum: vel denique ad utilitatem totius reip. omniumque in eadem viventium, aut ut illis sit exemplum *l. 6. §. 1. ff. de pæn.* eos à similibus facinoribus deterrens *d. l. 28. §. 12. ff. de pæn.* aut ut sublatis malis securiores vitam agere possint. *Senec. de Clem. lib. 1. c. 22. & lib. 1. de Irac. 16.* Qui finis, delicti gravitate ita exigente, optimè obtineri potest, ubi delinquens vel planè tollitur, aut ita saltem debilitatur ac irretitur, ut amplius nocere nequeat. *Grot. de Jure B. & P. lib. 2. c. 20.* Ad quod poenarum genus, illa præ cæteris pertinere videtur, qua delinquens, vel ex toto Imperio, vel certa quadam provincia, districtu communionisve ejicitur.

II. Cujusmodi olim apud Romanos veteres erat aquæ & ignis interdictio, hæc enim non tam ipsorum

A 2

de.

delinquentium malitia satis durè frenabatur, quàm to-
ta respub. Rom. securior reddebatur, dum destituti a-
quâ & igne, præsidii vitæ humanæ summè necessariis,
qui vitæ exitium effugere cupiebant, ipsimet spontaneò
exiliò civitatem mutare aliudque domicilium quærere
cogebantur, ac sic quamvis non apertè, quod non lice-
bat, tacitè tamen & civitate *l. ult. ff. de legation. l. 1. §. 2.
ff. de legat. 3.* & vitæ commodo usu privabantur. *Confer.
Lactant. lib. 2. c. 10. Tacit. Ann. 3. c. 50. & Vinn. ad §. 2.
Instit. d. cap. dim. n. 2.*

III. Quò sanè remediò tum temporis commodius
inveniri vix licuit, cum facinus juxta *Cic. in verrem.* erat
vincire civem Rom. scelus verberare, propè parricidiū
necare, quid dicam in crucem attollere? *vid. Idem Cic.
pro Corn. Balbo pro A. Cætin. it. pro Dom. sua.* & hoc qui-
dem partim propter *L. Porciam Sallust. in Conjur. Catil.
c. 57.* quippe quæ pro tergo civium Rom. à *P. Porcio
Læca* erat lata *Liv. lib. X.* quodque *Cic. pro C. Rabir.* con-
firmat cum ait: *Porcia lex libertatem civium licitori eri-
puit*: ac hinc in denariis argenteis Porciæ familiæ, quos
P. Porcius Læca signaverit, istius legis symbola expressa
fuisse hæcce: *Vir togatus; sive ut in aliis; magistratus in
sella sedens curuli, qui medius inter licitorem, & eum
qui provocat, civis Rom. libertatem licitori eripit*: cum
hac inscriptione: *PROVOCO*: notat *Fulvius Ursinus
in Sallust. Catilin. c. 57.* partim propter alias leges, quibus
civem Rom. necare civitateve privare nefas erat, inter
quas *Sempronias* fuisse constat ex *Cic. Orat. 4. in Ca-
tilin.*

IV. At quamvis subsequētis temporibus, civem Ro-
man. interficere fuerit permissum, nihilominus tamen
aquæ

aquæ & ignis interdictionis pœna remansit, prout colligi posse videtur ex Tacit. lib. 6. Ann. c. 18. n. 1. ejusque usum ad Imperatorum usque tempora, quibus primùm reorum in insulas deportationem in Rempubl. inventam, & ne juris antiqui vincula apertè revelli viderentur, in locum aquæ & ignis interdictionis suffectam esse, ut vetusti moris umbrâ retentâ, qui deportarentur, sic haberentur, q̄s. aqua & igne interdicti essent; docet Brisson. select. ex J. civ. antiq. lib. 3. c. 5. add. l. 2. §. 1. de pœn. l. 3. ad L. Jul. pec. l. pen. de var. & ext. cogn. §. 2. d. cap. dim.

V. Erat autem deportatio in insulam species exilii atrocissima l. 5. in f. de interd. & releg. qua delinquens ob maleficium vel delictum capitale l. 28. pr. ff. de pœno l. 6. §. 2. de interd. & releg. §. 1. J. quib. mod. Jus par. pot. solv. privatus omni jure civ. l. 14. in f. ff. de novat. l. 17. §. 1. de pœn. per servos publicos vel alios aliquando ad hoc specialiter conductos Sen. lib. 4. controv. c. 29. vinc̄tus in insulam deferre batur, ut perpetuò ibi esset, sub pœna capitis si inde excedat. l. 4. ff. de pœn. Joh. Herm. Stamm. tr. de serv. person. c. 1. n. 1. tit. 3. lib. 1. Brisson. lib. 1. select. ex J. civ. antiq. c. 12. & Vinn. d. l.

VI. Sed, quemadmodum aquæ & ignis interdiction, multæque præter illam pœnæ aliæ quamplurimæ apud Rom. olim usitatæ, sunt abrogatæ, earumque in locum aliæ subrogatæ, sic etiam hæc deportatio in insulam; eiq; magnam ob convenientiam, quam cum illa habet, hodie usitatum Bannum successisse putat Guido Papæ Dec. Neap. q. 423. n. 4. quem sequitur Gail. 2. de P. P. c. 1. n. 18. & 23. & Magnif. Dn. Carpzov. in L. R. c. 9. sect. 9. num. 27.

VII. De Banni autem materia plurima forent dicenda, at quo minus omnia hac vice accuratè dici queant, obstat tùm ipsius materiæ gravitas juvenilisq; ætatis infirmitas, tùm etiam methodi à cæteris hæctenus observatæ brevitatis, quam itaque ne nimium transgrediamur; paucula saltem & corollariorum instar de eâ subijcere est animus. Tu Deus annue cœptis!

IX. Natales vocis Banni quod attinet, non una circa eos Doctorum virorum reperitur sententia: Latini nam quidē non esse quotquot adhuc vidi, consentiunt; nec adeò vetustam esse apparet, cum in constitutionibus Imperatoris Friderici ejus demū fiat mentio; ut in *auth. Gazaros C. de Heret. & Manich. auth. item nulla C. de Episc. & Cler. & auth. item quacunq. Eod.* ALCIATUS in *parerg. lib. 2. c. 2.* natione græcam esse putat, parentemque habere vocabulū ἀπενιαυλισμός relegationem significans, ita ut Bannum q̄s. abannatio seu relegatio unius anni dicatur. BALDUS eam derivatam vult à bono publico, quasi sit ejectio vel exclusio à bono publico in *l. 1. n. 4. C. de H. Instit.* Sed hæc derivationes non tam grammaticæ quam allusiones potius nominandæ videntur: Alii dum veram etymologiam omnibus hujus vocis significationibus æqualiter respondentem invenire nequeunt, certam duntaxat è multis significationem respicientes, ulteriorem indagacionem autoritate *l. 2. C. de constit. pec. & similium* pertinacibus relinquunt; Ita NELLUS tract. de Bannitis part. 1. temp. 2. q. 5. respiciens ceremoniam vexilli olim circa quasdam Banni declarationes adhiberi solitam, Bannum ab Italico Banderium vel ut alii Bannerium, quod latinis est parvum vexillum, quo milites utuntur, deducit. Sic etiam GAI-

LIUS

Itus non repens verã istius vocis rationem, utut sollicitè inquisiverat, tantùm de germanico Bann postea fuit sollicitus, illudque deducendum putavit à germ. Baan sive Bahn viam publicam vel territorium significans. *Lib. 2. de P. P. c. 1. n. 12.* quem secutus Wehner in *lib. Pract. Jur. observ. sub vocab. Bann.* Et quæ aliàs sunt aliorum sententiæ aliæ, sufficiat nobis potiores recensuisse; plures vid. in *Speidel. spec. var. Jurid. Polit. Hist. observ. sub voc. Bann.*

IX. Nos relictis tantorum virorum sententiis arbitramur: vocem Banni natam esse ex vocab. Bann Germanis ipsam hanc poenam denotante, nõ derivato à Baan ut Gail. ejusque affectæ volunt, sed à verbo Binden & inde descendente substantivo Band, *vinculum, obstrictus obligatio &c.* quia per Bannum, in quocunque significato sumatur, semper coactio & vinculum quoddam indigitatur; hinc Bannum germanice etiam dici solet *eine Bevestung/Gloß. German. in art. 38. lib. 1. LandR. n. 2.*; & hanc originationem adprobare quoque videtur ingeniosissimus Vossius *lib. 2. de Vit. serm. c. 22. verb. Bannire & Christoph. Besold. in Thesaur. pract. lit. B. vocab. Bann.*

X. Varii quoque & diversissimi istius vocis sunt significatus: vel enim (1.) in genere pro quolibet edicto aut potius interdicto prohibitorio, à Judice judicialiter publice promulgato, usurpatur. *Cujac. tom. 3. p. 654. Joh. Maria Novarius tr. de Gravaminibus Vasall. Tom. 3. grav. 20. n. 2. & seqq. Ideò, inquit, juridicè vetant Barones facere emanare banna in eorum terris ne subditi vendant, nisi eis vel ipsorum familia dederint notitiam;* unde bannire idem ac convocare, edicere, denunciatione publica obli-

Obligare, obstringere &c. *Voss. d. l.* & signum v. g. *ca-*
cis aliudve simile prohibitionem notans, per metony-
miam adjuncti pro subjecto bannum inde dicitur *Spei-*
del. Not. Jurid. Hist. polit. lit. B. n. 10. res verò quarum
caussa ejusmodi edictum emanavit, bannitæ vel banna-
les dici solent. *Jos. cap. 7. vers. 1.* ita fundus quoque,
quem ob tale edictum ingredi non licet, bannitus dici-
tur: territorium, cujus ingressus interdictus, ban-
nitum vocatur; it. mola, qua rustici vel cives solùm
uti coguntur, bannalis s. *Eine Bannmühle* appellatur:
deinde, per metonymiam subjecti pro adjuncto, poenã
vocabulum Banni denotat, ut quæ in edicti transgres-
sores eodem edicto est statuta. Ita in Legib. Longo-
bardicis solidorum 60. vel totidem ictuum poenam si-
gnificat. *Frid. Lindenbrog. Cod. leg. antiq. Longobard. 1.*
tit. 19. L. 27. it. 2. Long. tit. 42. L. 3. c. 4. tit. 72. Vel (2.)
specialiter pro Edicto vel citatione, qua vasalli ad comi-
tatum sub certa poena vocabantur, quo in significato a-
liàs specialiori nomine etiam Heribannum aut Heri-
bannus à germ. *Heer* dici solet *Speidel. d. l. & Gail. 2. de*
P. P. c. 1. n. 2. & seqq. aliquando etiam specialiter pro il-
la multa, quam vasallus pro militiæ desertione pende-
re tenetur. *Calvin. lex. Jurid. vocab. Bannum sive Ban-*
nus. Gail. d. l. n. 4. (3.) Pro trina futurarum nuptiarum
publicè è suggestu in ecclesiis fieri solita denunciatio-
ne *c. 27. x. de sponsal. c. 3. x. de clandest. desponsat.* vulgò
das Auffbiethen/ Abkündigen/ Ausruffen/ &c. (4.) Pro
territorio & Jdictione, quam quisque in territorio suo
exercet, vulgò *Zwang/ Bann/ Gebieth.* *Spec. Saxon. lib. 3.*
art. 64. & lib. 1. art. 59. Sicuti autem J. dictio est duplex,
angustior sc. vel plenior & vulgaris s. gradus inferioris,
ita

ita quoque bannum vel simplex & absolute ita dicitur, vel regium des Königs Bann. *Speidel. notab. Jurid. Hist. Polit. n. 10.* Atque hinc interdum pro Judicio criminali; Blutbann/Halsgericht/ ut & pro Jure venandi bannum ferinum, Wildbann. *Myl. de Princip. & stat. Imp. Rom. germ. c. 73.* Denique (5.) in Constitutionibus quæ habentur in authenticis thes. s. allegatis, Recessibus Imperii, & Jure Saxon. &c. ut plurimum pro specie exilii usurpatur. *conf. Speidel. cit. loc.*

XI. In quo significato aliàs dici solet annotatio; quia Banniti nomen & bona annotantur ac referuntur in acta publica. *l. 1. §. 1. de requir. vel absent. damnand. P. H. D. art. 266. it.* Proscriptio à scribendi ceremonia *Besold. Thes. pract. vocab. Bann. Dn. Carpz. prax. crim. p. 3. q. 140. n. 11.* Excōmunicatio; quia banniti excōmunionem hominum ejiciuntur; Germ. *der Bann/Befestigung/die Acht*/ à verbo *Achten*/ vel eo sensu quo Latinis est judicare, existimare, reputare, æstimare &c. quoniã judex censere & judicare debet, utrum delictum hanc poenã dignum sit commissum, an non: aut quod Bannitus territorium bannientis magni æstimare debeat. *Besold. cit. l.* vel quo idem est ac cavere; ubi tunc hæc ratio erit; quod bannitus talis declaretur, qui ab omnibus cavere debeat, *ita Speidel. in spec. suo sup. alleg. vocab. Acht.*

XII. Ita sumatō vocabulō Banni hōc fortè modo potest describi: Bannum est poena, qua delinquens ob delictum vel contumaciam à competente Judice communionis, in qua vivit, juribus privatur.

XIII. Dividi potest Bannum in ecclesiasticum & politicum s. civile; Illud specialius dici solet Excommunicatio vulgò *der Geistliche Bann* / & respondet quodam

B

dam.

dammodo censurae & disciplinae Judaicae sive interdictioni, ne quis sit in congressu & coetu Synagogae; unde etiam B. Lutherus phrasin graecam *ἀποουάγωρον μισῆν* germanicam reddidisse videtur in *Bann thun / Job. XII. 42. XVI. 1. IX. 22. & passim*. Illam tamen ab hac nihilominus fuisse diversam docet B. Dn. D. Joh. Tob. Major *Dissertat. de Potestate Clavium ult. §. 40. 41. 42. 50. & 51.* cui jungi potest Grot. *d. Imperio Summ. pot. circa Sacra c. 9. n. 2.*

XIV. Describi potest excommunicatio, quod sit censura seu poena ecclesiastica, qua membrum ecclesiae ob justam causam, à ministro ecclesiae, à corpore ecclesiae juribusque ac beneficiis, ratione istius competentibus, ac conversatione fidelium vel planè excluditur, vel ad minimum à perceptione Sacramentorum arceatur. *add. B. Dn. D. Major d. Dissert. §. 27.* Fundamentum & originem excommunicationis è Jure Judaico & Codice veteris testamenti, ubi mentio fiat excisionis animarum seu hominum è populo Judaico petendam esse putat. Idem B. Dn. D. Major *Diss. de pot. clav. pralim. §. 25.*

XV. Competit potestas excommunicandi omnibus ministris ecclesiae ad ministerium rite vocatis; *vid. B. Dn. D. Gerhard. de Minist. eccl. cap. 5. sect. post. n. 231. p. 131.* ac in N. T. à Christo ipso tanquã pleno ac supremo claviu sacrarum, à quibus tota haec potestas pendet *Marc. Ant. de Dominis de Rep. eccl. lib. 5. c. 9. n. 2.* Domino, omnibus Apostolis ejusq; successoribus, non soli Petro, concessa atque concredita est *Matt. XVI. 19. & cap. XII. eod. it. Job. XX. 23. add. modo alleg. B. Dn. D. Gerhard. de Minist. eccl. c. 3. sect. 1. n. 71.* ita ut hodiè quoque omnes ministri ecclesiae eandem habeant atq; exercere possint. *vid.*

vid. Kirchoy. conf. s. per tot. vol. 1. B. Chemnit. in Exam. Conc. Trid. p. 4. tit. de indulg. c. 3. arg. 2. cujuscunque etiã sint ordinis, sive superior sit, ut Episcopus c. 106. XI. q. 3. vel ut hodiè loquimur Superintendens. Confer iterum B. Dn. D. Gerhard. de Min. eccl. c. 5. sect. post. n. 221. p. 131. sive inferior, ut reliqui post Superintendentem sacerdotes omnes, habitã tamen differentia secundum clavium gradus. Tarnov. d. SS. Minist. lib. 11. c. 24. q. 3. & admonitionibus juxta earum gradus cautè præmissis, omnibusque prius frustra tentatis & cæteris ad processũ excommunicationis, (de quo late videri potest Churfürstl. Sächsl. Kirchenordn. d. ann. 1580. p. 324. & seqq. it. Fürstl. Magdeb. Kirchenordn. d. ann. 1652. cap. 22. §. 14. & seqq. nec non Fürstl. Coburg. Kirchenordn. d. an. 1626. cap. 25. p. 269.) pertinentibus ritè observatis, ac, præsertim cum de majori agitur, (circa minorem enim non semper esse necesse tradit Tarnov. d. l. q. 10.) consulto cujusvis loci magistratu ecclesiastico atque civili, impetratoque Domini territorii consensu. Add. elegantissimos canones B. D. Gerhard. de Minist. eccl. c. 6. sect. post. n. 286. p. 167. inf.

XVI. Nam etsi laicus cæteræque personæ; quæ ministri ecclesiæ non sunt, excommunicare non possunt, omnis tamen circa excommunicationem potestas, magistratui, seculari, ceu summo DEI vicario, non magis quam reliquæ actiones, quæ faciunt ad religionem vel instituendam vel institutam conservandam ac propagandam, denegari potest; Jung. jam laud. Dn. D. Gerh. de Magist. Polit. c. 6. sect. 5. memb. 1. sed fieri debet excommunicatio cum Principis aliusve Domini territorii mandato atque consensu secund. sup. allegatas Ordi-

nationes ecclesiasticas & Fürstl. Altenb. Consistorial-
Ordn. d. an. 1619. art. XI. §. Desgleichen. add. Zigler. in
Comm. concl. §. Landsassii. n. 185. Arum. de Jure pub. dif-
curs. 30. cap. 3. concl. 38.

XVII. Absurdè itaque ac valde ineptè prætextu
Sardacensis canonis post Francorum tempora bullis
suis papalibus hanc & reliquam circa sacra potestatem
Pontifex Rom. sibi soli arrogavit, atque tanquam pro-
priam exercuit: Justè autè à cōtrario optimoq; titulo ac
ratione superiori seculo sub Imperio Gloriosissimi Im-
peratoris Carol. V. Status Imperii nostræ religionis sibi
vindicarūt, eamq; per constitutionē pacis religionis vel
transactionē Passavii Anno 1552. in vitam recuperarunt,
ac vigore istius hodiè quoque quisque in suo territorio
eam defendit atque per consistoriales & officiales suos
exercet, nec validitati ejus per concilium Trident. quip-
piam decessit *vid. latè nominat. B. D. D. Gerhard. de mag-
poliz. c. 6. sect. 5. memb. 1. n. 202. p. 318.* sed adhuc firma est
ac manet donec per DEI gratiam de religione ipsa con-
venerit. *Instrum. P. art. V. §. 1.*

XIIX. Excommunicari autem, ut quis possit, ne-
cesse est ut sit membrum ecclesiæ militantis visibilis, i-
stius à qua immediatè est separandum & quidem vivum
non mortuum. *arg. c. 8. §. in eo vero casu d. heret. in 6.
Tarnov. alleg. l. licet excommunicatione jam semel separa-
tum nondumque receptum. c. 6. x. de Judais c. 27. it. c.
42. x. de sent. exc. add. Joh. Hon. van Axel tit. de sent. ex-
com. n. 21.* Nec refert cujuscunque sit conditionis aut
ordinis, & tam circa Regem quàm minimum ex plebe
excommunicatio locum habet. *Grot. de Imp. Summ. pot.*
circa

circa Sac. c. 9. n. 18. modestè tamen, non λόγοις επιλιπύται
κοίς s. invecivis modum excedens, ut bene B. Dn. D. Maj:
in Exeg. loc. difficil. περὶ ἀποστολῶν monet part. post. p. 147.
Imò circa ipsum quoque Papam. M. Anton. de Dom. cit.
l. n. 28. Universitates autem aut collegia s. capitula isti
subjici nequeunt c. 5. d. sent. exc. in 6. Martin. Bonacin.
Theol. & J. U. D. tr. de Censur. Disp. 1. q. 3.

XIX. Præterea circa personam excommunican-
dam requiritur, ut sit subjecta excommunicanti arg. c. 5.
d. sent. exc. in 6. c. 21. x. eod. quod fit vel ratione domici-
lii vel ratione delicti Magnif. Dn. D. Strauch/ Jct. cla-
rissimus & p. 1. Reipubl. nostra literaria Præses felicissimus,
Exerc. Exot. VI. th. 6. nec obstat diversitas religionis, sed
potest tam A. C. addictus à Pontificio, quàm hic ab illo
excommunicari, modo occasione processus nihil conf.
A. & conscientia repugnans ipsi injungatur Inst. P. art.
V. §. 16.

XX. Causa, ob quam excommunicationis pœna
irroganda est, debet esse justa l. 30. C. de Episc. & Cleric.
Nov 123. certa, manifesta rationabilis c. 41. XI. q. 3. c. 48.
vers. caveat x. de sent. exc. præsens vel præterita, non fu-
tura c. 5. vers. sed nec. & vers. caveant. x. de sent. exc. aut
præsumta c. 13. x. de præsumt. neque parva aut levis. c.
42. & c. 8. XI. q. 3. Cujusmodi causæ sunt omnia deli-
cta graviora ac publica à scientibus & volentibus ex
proposito destinataque ac præfracta malitia perpetrata.
Tarnov. d. l.

XXI. Temerè autem imò pessimè Ipsi Pontifices
vel quod supra allegatorum canonum atque capitulo-
rum fuerint immemores, vel (quod tamen turpe de iis
esset dictu) plane ignari, in aliis conciliis ob quascunque

levissimas & ridiculas sæpè causas excommunicationem statuerunt; ut: ob relaxationem comarum *c. 23. Dist. ead.* ob percussionem clerici *c. 29. XVII. q. 4.* & quæ sunt aliæ plures. Ita ut hinc Ordines in gravaminibus nationis germanicæ in comitiis Noribergensibus, referente *Magnif. Dn. D. Strauchen d. Ex. th. 7.* querantur. Es werden viel Christliche Menschen umb zeitlicher Sachen Gelds und Guts wegen / und offte gar umb geringe Ding umb Seel/Ehr/Leib und Guth gebracht. Item: So ein Pfaff oder ander geweihte Person erschlagen / wird nicht allein der Thäter verbannet / sondern auch die Stadt interdiciret / und so lange interdict gehalten / auch kein Christlich Werck vollbracht / bis; der Thäter oder die Gemeine Abtrag thut / *in eadem th.*, præter alias duas ridiculas excommunicationes, quarum una est corvi altera verò arboris ex *Jacob. de Graffis Dec. aurear. lib. 4. c. 6.* recensetur, quod in Hispania multæ sententiæ excommunicationū contra mures, sorices & locustas fuerint latæ. Per similes excommunicationes à Heduis Burgundiæ populis factas tractat ac integro consilio defendit simulque processum earū ac formulas proponit *Barthol. à Chassaneo. Conf. 1.*

XXII. Infertur excommunicatio secundum Canonistas alia ipso Jure alia ab homine *c. 29. x. de sent. exc.* quæ autem distinctio à *M. Anton. de Dom. d. l. n. 22. § 25.* rejicitur, & maximè rejicienda videtur, quando excommunicationem propriè ac ut censuram s. pœnam ecclesiæ militantis visibilis consideramus, perquam excommunicatus à communione fidelium separatur; istam enim separationem non nisi per sententiam & decretum ecclesiæ fieri posse testatur modò laudatus *Magnif. Dn. D. Strauch ead. Disput. th. 6.*

XIII. Ef.

XXIII. Effectus excommunicationis secundum e-
jus gradus variat; sunt vero secundum Jus can. & hodi-
ernos mores duo potissimum excommunicationis gra-
dus, quorum prior minor *καδαισεις*, posterior major ex-
communicatio *ἀφορισμὸς* *vid. B. Dn. D. Gerh. de Min. eccl.*
c. 5. sect. prior. n. 194. p. dicitur, ac licet prior non tam ex-
cōmunicatio, quam dati scandali admonitio ac ad verā
pœnitentiā adhortatio sit dicenda juxta *Jürsil. Magdeb.*
Kirchenordn. c. XXII. §. 5. passim tamen excommunica-
tionem utrumque gradum vocari Patres testantur *vid.*
Marc. Ant. d. Dom. cit. l. n. 2. ac in J. Can. etiam sub vo-
cabulo excommunicationis utraq; nonnunquam con-
tinetur *c. pen. x. de sent. exc.* aliquando etiam minor tan-
tum *c. 3. x. de Judic. c. 30. x. de sent. exc.* ut plurimum
autem & in dubio præcipuè excommunicatione sim-
pliciter posita major intelligitur *d. c. pen. x. de sent. exc.*
*Dn. D. Ungepaar Jctus & Ordinarius Facult. Jurid. Je-
nens. gravis atq; illustris lectionib. pub. ad tit. de sent. exc.*
Quamvis M. Ant. de Dom. saepe cit. l. hanc regulam De-
cretistarum ut satis curvam respuat.

XXIV. Minor excommunicatio non inducit sepa-
rationem à consortio fidelium *c. 24. XI. q. 3.* sed ita ex-
communicatus membrum ecclesiæ manet, ac tantum à
sacramentorum perceptione *c. pen. x. de sent. exc. & cō-*
munionem corporis & sanguinis Christi arcetur d. c. 24.
XI. q. 3. B. Dn. D. Gerhard. cit. l. Sacramenta autem ad-
ministrare *c. ult. x. de cler. exc. & reliqua, quæ ratione offi-*
cii sui illi competunt, peragere non prohibetur. d. c. ult.
de cler. exc. junct. c. 56. x. de sent. exc.

XXV. Major excommunicatio optimè in sup. al-
leg. *Jürsil. Magdeb. Kirchenordn.* describitur: **Das der
Bann**

Bann sey eine Ausschliessung der verstockten und halbstarrigen Sünder aus der Christlichen Gemeine / und eine Ubergabe dem Satan / zum Verderben des Fleisches / auff das der Geist seelig werde. S. 5. cui convenit Magnif. Dn. D. Strauchs in d. Ex. 6. th. 5. descriptio: Excommunicatio major est, quæ à cõmunionem fidelium penitus abscindit, omneque commercium externum & internum gratiæ spiritualis cum cõmunionem sanctorum adimit. Conf. c. 21. c. 32. c. 14. XI. q. 3. Est itaque hujus excommunicationis causa immediata unica ista in gravioribus ac publicis peccatis obfirmata contumacia, & contumax perseverantia arg. c. 18. XIV. q. 3. Sic ob contumaciam suã, qui spretis legitimis admonitionibus intra 3. vel 4. annos sacra synaxi non usus, excommunicatione majori dignus pronunciatus est à Facultate Theolog. Jenensi Anno 1598. d. 8. Julii referente Dedekenn. in Thesaur. suo Consil. & Decis. vol. 1. sect. IIX. n. 15.

XXVI. Vocatur hæc excommunicatio major frequentissimè anathema, vocabulo quo alias imprecatio & mala detestatio à laico licet facta appellari solet. Cujusmodi execrationes Judæis fuere usitatissimæ vid. Seld. de J. nat. & Gent. lib. 4. c. 6. & seqq.

XXVII. Alii, præter relegationem è cœtu piorum & privationem beneficiorum ecclesiasticorum, excommunicationem majorem civiles quoque effectus insequi solent, ac olim quidem plures atrocioresque, quàm hodie. De Gallorum Ethnorum excommunicatione sequentia Cæsar Comm. de Bello Gallico lib. 6. p. m. 135. tradit: Si quis, inquit, aut privatus aut publicus eorum (sc. Druidum sive Druidarum, quorum jam mentionem p. anteced. fecerat) decreto non obstet, sacrificiis interdici-

cunt,

cunt, hac pœna apud eos est gravissima, quibus ita est interdium, si numero impiorum ac sceleratorum habentur, iis omnes decedunt, aditum eorum sermonemq; defugiunt, ne quid ex contagione incommodi accipiant, neq; iis petentibus jus redditur, neq; honos ullus communicatur. Similem ferè effectum in Græcia, Platonica ætate excommunicationi fuisse, ipsius Platonis verba ad fin. propè lib. 10. de Legib. arguunt, quæ brevitatis studio omisimus. Judæos etiam cum homine excommunicato plane nihil commercii habuisse testatur B. Dn. D. Major Dissert. de potest. clav. alt. §. 19. cum Grot. de Imp. summ. potest. circa Sac. c. 9. n. 16.

XXVIII. De Jure Romanorum ejusmodi excommunicato actuum eorum, qui nō nisi ab honestis & honesta quadam conventionē aut communionē expediri possunt, nullus est permissus, nisi qui in excommunicati proprium vergat incommodum. Nō potest igitur excommunicatus esse Judex, sententia ab eo lata est nulla c. 24. x. de sent. & rejud. junct. l. 5. C. quand. prov. non est necess. non potest agere in judicio neque pro se ipso, neque pro alio, & non magis per aliū quàm per se ipsum, nec testimonium dicere c. 8. de sent. exc. in 6. arg. c. 15. x. de procurat. defendere autem se in judicio non solum potest sed etiam tenetur, & quidem per procuratorem. c. 7. x. de Judic. Cæterum nullam habet testamenti factionem c. 13. §. credentes. x. de Hæret. c. 5. de pœn. in 6. & auth. credentes C. de Hæret. Nullus honos illi communicatur c. 34. x. de Elect. & elect. pot. sed pro infami habetur t. 17. VI. q. 3. Vasallus ejus à præstandis servitiis liberatur 2. feud. 28. pr. junct. c. pen. & ult. XV. q. 6. Nec cuiquam cum excommunicato ullam consuetudinem aut

C

con-

conversacionem, cum eo se colloquendo, comedendo, cohabitando eumque salutando aut osculando, nisi, si laicus sit, ipse excommunicationem incidere velit, habere licet. c. 16. 17. 18. & 19. XI. q. 3.

XXIX. Hodie, ac praesertim in Archi Episcopatu Magdeburgensi, ad contractus quidem aliaque jura exercenda admittitur, sed ab honestis & publicis conventibus nec non familiari conversatione excluditur. *Secund. sepius alleg. Fürstl. Magdeb. Kirchenordn. d. c. 12. §. 26.* Wann aber solches letzte Gerichte über einen halstarrigen Sünder ergangen/te. Soll die weltliche Obrigkeit einen solchen Menschen verbiethen alle Hochzeiten und eheliche Gesellschaften/und Achtung darauff geben/ daß niemand einige Gemeinschaft mit ihn habe. & §. 27. Doch soll ihm seine Nahrung zu suchen/ zu arbeiten und zu handeln / und Bürgerlicher und Nachbarlicher Rechte zu genießen unverbotten un er schuldig seyn/seine Dienste/Pflichten und anders zu leisten/auch bey allen Predigten sich einzustellen.

XXX. Sed quaeritur, num Imperatores, Reges &c. excommunicati, effectui excommunicationis civili subijci queant; ita ut per excommunicationem regnis priventur & subditi eorum à Juramentis fidelitatis liberentur? Quod nos negandum ducimus. Cum hoc excommunicationi nusquam tribuatur, & res periculi plena *Eccod. 22. vers. 28. Actor. 23. v. 5. & execranda sit, Regi (qui licet eò quod Deo fidem non servet, ejusmodi honore indignus videatur arg. Eph. 6. v. 1. 1. Cor. 7. v. 13. 1. Pet. 2. v. 18.) maledicere, nedum de illo tollendo consilia ini- re Eccles. 10. v. 20. Rom. 13. v. 2. vid. Laurent. Banck. Dissert. de Tyrann. Papae c. 17. p. 452. & seqq. & Cl. Dn. Conring. Exerc. d. Judicis th. 64. & seqq.*

XXXI.

XXXI. Quamvis aliud Pontifices Rom. sibi arrogarint, & non solum Imperatoribus ac Regibus, non sine magna arrogantia, levibus saepe de causis excommunicationem, sed etiam per eam privationem Regnorū minati sunt, quasi summa & civilis & ecclesiastica per totam terrā penes ipsos esset potestas. Nullus tamen tantam rem ante ea secula inauditam *Onuph. Panvin. l. 4. de var. creat. Rom. Pontif. ante Alastorem istum Gregorium VII. sive Hildebrandum exequi ausus fuit, hic omnium primus, Cæsarem Henricum IV. excommunicare, simulq; subditos sacramento juratae fidelitatis exsolvere, haut dubitavit; de quo atrocissimo ac injustissimo facto ita loquitur Otho Frising. l. 6. c. 35. Lego & relego Romanorum Regum & Imperatorum gesta, & nusquam invenio, quenquam ante hunc Henricum à R. Pontifice excommunicatum & Regno privatum. Sed Imitatores Hildebrandini multi prodierunt. vid. Lehmann. Chronie. Spirens. lib. 7. c. 16. Laurenz. Banck. Diasceps. de Tyranni. de Papa c. 18.*

XXXII. Forma sive ipse modus excommunicandi qualiter hodie se habeat non accurate potest describi, sed secundum diversas Principum Ordinationes est diversus, semper tamen publicè in ecclesia viva voce fieri solitum esse testantur *sup. alleg. Ordin. ecclesiastica. Quoad minorem verò nihil interesse putat Tarnov. d. l. 9. 24. sive domi sive in templo administretur. Secundum Jus Canon. ut excommunicatio in scriptis fiat requiritur c. 1. de sent. exc. in 6. non quidem ita, ut sine scriptura excommunicatio non subsistat, sed subsistit quidem, excommunicans autem, nisi Episcopus aut illo superior c. 4. d. sent. exc. in 6. per mensem unum*

ab ingressu ecclesiae & divinis officiis suspenditur. *d. c. 1. d. sent. exc. in 6. Martin. Bonacin. S. Theol. & U. J. D. tom. 3. Disp. 1. q. 5. punct. 1. §. 2. n. 11. Magnif. Dn. Ungepaur. lectionib. pub. ad Tit. de sent. Excomm.* In quonam praeterea excommunicationis modus de Jure Canonico consistat colligere est *ex c. 106. & c. 20. XI. q. 3.*

XXXIII. Quod si verò nec ita excommunicatus resipiscebat, sed nihilominus tam post, quam ante excommunicationem, malè agere constanter pergebat, Regis Judicio condemnabatur, de quo videri potest *Lehmann. in sup. alleg. Chronic. Spir. libr. 2. c. 34. cum Clariss. Dn. Conring. Dissert. d. Judiciis th. 30. Aetate etiam Friderici Imp. is, qui annū in excommunicatione perseveraverat, ipso Jure Imperiali banno subjacebat, prout expressè constitutum reperitur in auth. item quæcunq. C. d. Episc. & Cler. Hodiè verò hoc in casu speciale Principis cujusvis territorii, in quo excommunicatus domicilium suum habet, est expectandum decretum. vid. Fürstl. Magdeb. Kirchen Ordn. §. 22. d. c. 12.*

XXXIV. Tamdiu igitur excommunicatio sive major sit sive minor durat, donec excommunicatus resipiscat, hoc enim, post purgationem Ecclesiae, excommunicatio potissimum intendit, unde facilè colligitur, quod secus ac Canones sentiunt *arg. c. 27. XVII. q. 1. & similia*, excommunicatio ad certum & determinatum tempus nequaquam fieri possit.

XXXV. Quo autem excommunicati ad poenitentiam eò citius redigantur, ac ut de ea facilius constet, hinc certa quaedam poenalia opera iis injungi solent. Ac tempore quidem Apostolorum, diuque post, varios poenitentiae gradus fuisse testis est *Plurimum Reverendus Dn.*

Dn.

Dn. D. Niemann Disputat. de Indulgent. Papalib. th. 8. & seqq. Et oportet resipiscentem ipsum, non per procuratorem *Joh. Hon. van. Axel. d. l. n. 48.* absolutionem petere *c. 6. extr. de eo qui dux. in mat.* poenitentiamque suam, non solum verbis declarare, sed factis quoque se testatam facturum, desistendo à malo & faciendo bonum, promittere. *Tarnov. d. l. q. 26.*

XXXVI. Sicuti verò potestas ligandi ita quoque solvendi omnibus competit ministris Ecclesiæ; ita tamen ut hodiè non minus hæc, quam illa consensum magistratûs politici & approbationem superioris requirat, antequam exerceatur; *d. Fürstl. Magdeb. Kirchen-Ordn. eod. c. 28. verb. Soll er auff eingeholtes rechtliches Erkântnis und Befehl des Gerichtsherrn jedes Ortes mit der hohen Obrigkeit Wissen unnd Willen & sup. alleg. Fürstl. Altenb. Consistorial-Ordn. c. XI. §. Desgleichen. adde & reliquas sup. alleg. Ordin. eccl.* Et à majori excommunicatione quidem ille regulariter, secundum Jus Can. absolvit, qui ligavit *c. 29. extr. d. sent. exc. c. 3. extr. d. off. Jud. ore. c. 11. eod.* A minore verò omnes indistinctè *d. c. 29. ext. d. sent. exc.* Cæterum quod modum absolutionis attinet, hic quoque non ubique idem est, perinde tamen ut ligatio, sic absolutio ut in Ecclesia publicè fiat præ cæteris requiritur. Pontificiorum quomodo se habuerit absolutio, habetur in *c. 5. d. pæn. in 6. & c. 28. in fin. ext. d. sent. exc.* Ab illa verò excommunicatione, quam sibi ipse Pontifex reservaverat *vid. d. c. 5. d. pæn. in 6. c. 1. & c. 9. ext. d. sent. exc.* nemo, præter Pontificem, excommunicatum absolvere poterat, nisi absolvendi ob justam aliquam causam, (ut periculum instantis mortis, puerilem ætatem, paupertatem, corporis

infirmi-
tatem, fragilitatem sexus, itinerum difficulta-
tem, inimicitias aliquorum vel similem,) sine magno
periculo vel incommodo Romam proficisci & absolu-
tionem à Rom. Pontifice petere nequibant, tunc enim
Episcopo istius loci, in quo absolvendi vivebant, ex-
communicatio concedebatur *c. 1. 5. 6. 13. & 58. ext. de
sent. exc.* ita quidem, ut absolutis injungat, ne de cætero
tale peccatum committant, ac ut cessante obstaculo ad
apost. sed. accedant, mandatum ipsius humiliter susce-
pturi *c. 11. d. c. 13. & c. 58. Eod. jung. Martin. Bonacin. tr.
de Censur. Disput. 1. q. 22. punct 2. Covarruv. 2. variar. 8.
Suarez. de Censur. Disp. 21. & seqq.*

XXXVII. Absolutus ea, quibus excommunicatio-
ne erat privatus, omnia recuperat *d. Fürstl. Magdeburg.
Kirchen Ordn. cit. cap.* So soll er öffentlich wieder auff-
und angenommen und zur Beichte und heiligē Abendmahl
verstattet/ auch ihm gleich andern so Kirchen Busz gethan
von niemand bey ernstler Straffe etwas auffgerücket wer-
den. Et tantum de Banno Ecclesiastico, paucis nunc se-
culare considerabimus:

XXXIIX. Est verò Bannum seculare poena, quâ
delinquens ob gravius aliquod delictum vel contuma-
ciam, à magistratu seculari, supremam Jurisdictionem
habente, aut nomine ejus, vel toto imperio juribusque
in eo vigentibus in universum, aut certa saltem ejus
parte istiusque juribus particularibus privatur: Et sub-
dividitur ratione sui effectus in generale & speciale.

XXXIX. Generale in specie dicitur Bannum Im-
perii; Germ. Des H. Römischen Reiches Acht oder Ban
vel, des Reichs Haß/ it. des Reichs Ungnade. Ac descri-
bitur à Gail. *Lib. 2. d. P. P. c. 1. nu. 20.* quod sit judicialis

cen-

censura, quâ violatoribus pacis pub. aquæ & igni interdicitur, ita ut à nemine in clientelam fidem aut amicitiam recipi, ab omnibus verò tam in persona quàm rebus impunè offendi possint : quem sequitur Magnif. Dn. Carpz. *Prax. crim. p. 3. q. 140. n. 18.* Fortassis & hoc modo possit describi : Bannum imperii est pœna, quâ tam immediati quàm mediati Imperio Rom. Germ. subjecti, quocunque modò constitutionem pacis publicæ transgredientes, aut aliud quid in Imperii incommodum ac detrimentum committentes, ab Imperatore aliove illam potestatem habente, Romano Imperio ac juribus, per totum imperium vigentibus, indigni redduntur, simulque bonis, quæ tempore irrogati banni in imperio possident privantur, ita, ut à nemine in clientelam, protectionem, fidem aut amicitiam recipi, ab omnibus verò tam in persona quàm rebus impunè offendi possint.

XL. Hæc pœna, cum vires suas totum per imperium extendat, ideoque non nisi ab eo, qui universaliter in imperio Iudicium habet, potest irrogari; Competit igitur hæc potestas præ reliquis Imperatori, ceu totius imperii summo Administratori *Recess. Imp. August. de ann. 1559. in pr.* eoque absente ac vice saltem Imperatoris Regi Romano *Recess. Imp. August. d. ann. 1548. tit. die Poen der Friedbrecher tit. die Poen der Ueberfahrer dieser Ordnung & tit. von Gewalt des Cammergerichts die Acht und Pön derselben betreffend. Ord. Cam. p. 2. tit. 9. §.* Un̄ ob sich zutrüge. Deinde autoritate Imperatoris omniumq; Statuum Imperii Camere Imperiali Spirensi, per modò alleg. text. *Gail. 2. d. P. P. n. 27. Carpz. prax. crim. p. 3. q. 140. n. 19 & alii.* Vicariis etiã imperii quin hoc Jus sede
impe-

imperatoria vacante competat nullus dubito *per verba tit. 5. A. B. Gericht auszurichten und zu üben/* quibus omnimodam Jdictionem ac indefinitam potestatem exercendi judicia illis esse concessam *Magnif. Dn. Carpz. de L. R. c. 9. sect. 15.* tradit, præterea parem cum Imperatore Vicariis, præsertim in iis, quæ nõ nisi cum incommodo Imperii moram patiuntur, tempore interregni esse potestatem testatur *Besold. Thesaur. pract. lit. V.* puto tamen ita, ut non minus ac ipse Imperator, consensum Electorum adhibere sint obstricti. Coeterum & Principes & alii status Imperii subditos suos in bannum imperii declarare queunt, quorum tamen sententias, ut effectum sortiantur, executioni mandari jubet Imperator per totum Imperium. *Dn. Carpz. in L. Reg. c. 9. sect. 10. n. 21. 22. & seqq.*

XLI. Judicio verò Rothvilensi, ac judicio quod Westphaliæ est, quo minus cum *Magnif. Dn. Carpzov. prax. crim. p. 3. q. 140. n. 19.* hanc potestatem concedamus, ipse *Dn. Carpz. cit. in loc.* causam nobis suppeditat, dum fatetur, quod eorum Jdictio certis limitibus sit inclusa, itaq; cum *Dn. Theod. Colleg. crim. D. 11. th. 4. lit. A. q. 4.* Banna, quæ ab his judiciis promanant specialibus potius sive particularibus, quàm generalibus sive universalibus erunt annumeranda, quàm sententiam nostram ulterius firmat formula Banni Rothvilensis quæ *Thesaur. pract. Besold.* sub vocab. *Bann* est insita, ac differentiam inter Imperii & horum duorum judiciorum banna persequitur *Sichard. ad l. 1. n. 16. & 17. C. d. H. Instit.*

XLII. Fiunt hujus poenæ rei, eique rectè subjici possunt omnes, quotquot sunt Imperii Rom. subditi, cujus

cujuscunque etiam sint dignitatis ordinis conditionis
aut sexus *d. Ord. Cam. p. 2. tit. 9. §. So iemands*, non ob-
stante ullo privilegio *Recess. Imp. d. ann. 1495. & 1521.*
Wormat. tit. Aufhebung aller Freyheiten; dummodo non
sint personæ ecclesiasticæ. *d. Ord. Cam. cit. l. verb. weltlich-*
ches Standes; in has enim ita hæc in re exercetur Jdictio,
ut illis poena cõmittatur, qui imediatè ordinariã Jdictio-
nẽ in eas habent. *Recess. Imp. d. an. 1548. August. tit. Ob die*
Geistlichen Personen. &c. quatenus vero regalia & bene-
ficia secularia in imperio possident, sicuti eatenus pro
secularibus personis habentur. *vid. Dn. Carpz. d. L. R.*
c. 3. s. 11. n. 18. & seqq. ita eo resp. etiam rectè banniun-
tur, alio tamen quam merè seculares banniendi modo,
ita videlicet ut bonis saltem secularibus priventur. *Gail.*
1. de Pac. P. c. 1. n. 13.

XLIII. At quoniam omnes clerici, præsertim qui
minoris sunt ordinis ejusmodi regalibus ac beneficiis
imperialibus gaudere non solent, hinc, ne delicta eorũ
vel planè impunita mancant, aut leviter saltem vindi-
cẽtur, exauctorandi sive degradandi solẽnitas est intro-
ducta, quã clericus de crimine condemnatus, ordinibus
exuitur, curiãq; postea seculari, tanquã abjectum & pro-
fanatũ membrũ, pro executione faciendã traditur *Gail.*
d. l. n. 20. & seqq. Non verò solũ singulæ personæ in
particulari, sed in genere quoque tota universitas, ut ci-
vitas, collegium &c. in bannum injici potest. *Nell. tr. de*
Bannit. p. 1. temp. 1. q. 5. Gail. 2. de P. P. c. 9. & quamvis
delinquens banno jam semel sit implicatus, tamẽ de no-
vo banniri potest *Dn. Theod. Colleg. Crim. D. 11. th. 4. Nell.*
d. tr. p. 1. temp. 1. q. 3. quod reiteratum bannum Germ.
die *Aber Acht* dicitur; hoc Alberto Marchioni Branden-
D bur-

burgensi tempore Caroli V. contigit, sed utrumque contemnens joco aliquando dixisse fertur; *Acht und Ober Acht machen sechzehene. Limn. ad Cap. Cas. Car. V. verb. Oberacht.* Cæterum peregrini non magis banniri, quam Judæi, Sarraceni, Inbaptizati & alii, qui non sunt membra ecclesiæ, excommunicari possunt. Judæi verò, cum Jure Rom. vivunt & pro subditis Rom. Imp. habentur *l. 8. C. de Jud. c. gaudemus x. de divort.* à banno Imperii liberi non sunt. *Myl. de Pr. & Stat. Imp. c. 60.*

XLIV. Ipso facto banno imperiali dignos se reddunt illi, qui pacem publicam violant aut saltem violare præsumunt *Constit. de P. Pub. tit. die Poen aller Friedbrecher O. Cam. p. 2. tit. 9. §. So iemand.* quomodo verò ista violatio fiat in ipsa constitutione *§. 1. verb. Also daß von Zeit dieser Verkündigung &c. it. Ord. Cam. p. 2. tit. 9. §. So jemand. & Instrum. Pac. art. 17. §. Der jenige.* latè recensetur *add. Gail. 2. de P. P. c. 1. n. 41. 44. 45. 46. & 47. Dn. Carpz. in L. Reg. c. 9. sect. 9.*

XLV. Deinde ob contumaciam quoque, quâ Cæsarea suprema, omniumque statuum imperii læditur majestas, ac totius Imperii publica salus impeditur; Bannum imperii infligitur. *vid. Ord. Cam. p. 3. tit. 43. & p. 2. tit. 8. Gail. 2. de pac. pub. c. 5. n. 12. & seqq.* ac hinc cives atque communitates castrorum, civitatum & locorum S. Imperii, Principibus, Electoribus eorundemve nunciis ad electionem Regis Rom. in Imperatorem promovendi proficiscentibus, salvum conductum recusantes, hoc banno irretiuntur *A. B. c. 1. §. Sehen dar auff vers. alle Bürger und Gemeinschaften &c.* parili modo & illi eandem merentur poenam, qui modò enumeratis personis insidias struunt, aut damnum dare quovis

mo-

modo intendunt, i t. quia d. victum necessaria solitō pre-
tiō iis suppeditare recusant, aut quamcunq; aliam frau-
dem hac in re adhibent *d. A. B. §. Wir erkennen & §.
Welcher Fürst &c.*

XLVI. Quamvis autem ob has, quas diximus cau-
sas, ipso facto banno imperii delinquens dignus fiat,
non tamē, licet etiam notoriissimæ sint, pro tali haben-
dus, nisi prius per sententiam talis legitimè fuerit pro-
nunciatus aut declaratus. *Recess. Imp. d. ann. 1548. §. und
ob iemands verb. so bald die durch uns &c. August. it. Re-
cess. Imp. de anno 1521. Wormat. tit. Die Poen aller Fried-
brecher §. Und ob iemands verb. So bald auch &c. Gail.
lib. 1. de P. P. c. 19. n. 3. & lib. 2. e. 3. per tot. Magnif. Dn.
D. Strauch Ex. 5. tb. 18. ut vero ista declaratio majorem
habeat vim atque autoritatem, itaque certæ circa eam
adhibentur solennitates: de quib. vid. ipsi. Recess. Imp.
Ratispon. d. ann. 1576. §. Damit dann solche Keyserliche
Erklärungen &c. & Gail. 2. d. pac. pub. c. 6. n. 10. & seqq.
Sed hâc longè terribilior illa est declaratio banni, quæ
olim usitata an den Kampff-Gericht des Landgerichts zu
Franken/ uti ex ordinatione ejusd. Judiciij §. 13. videre
est apud Goldast. tom. 1. Der Reichsstatuten. p. 238.*

XLVII. Sententiam declaratoriam uti aliàs ita &
hic regulariter præcedere debet legitimus processus; de
quo *Herm. Vultej. ad l. 1. n. 48. C. ubi Senat. vel Clarif. En-
gelbrecht de J. dict. conc. 127. & alii*; ac in Recessibus qui-
dem imperii ante omnia citatio requiritur. *Recess. Imp.
d. ann. 1521. Wormat. tit. Wie auff die Acht procediret
werden soll. §. Darneben. Recess. Imp. d. ann. 1548. tit. Die
Poen der Friedbrecher. §. Und ob iemands. it. Ord. Cam.
p. 2. §. So iemands hohen &c.*

Atque ejusmodi pro-
D 2 ces-

cessum ordinarium in causa banni servandum, consensum ac cōsensum Electorū specialiter adhibendū esse, in Kapitulatione Cæs. continetur *vid. Kapit. Ferd. III. gloriosissima mem. art. 30. von Acht und Oberacht add. Carps. de L. Reg. c. 9. sect. 9. n. 22.* ita ut licet aliquando Imperator, præsertim cum periculum sit in mora, reum absque judiciaria tela in bannum declarare possit *Gail. 2. de P. P. c. 3. n. 16. & n. 24.* tamen consensum Electorum adhibere nihilominus sit obstrictus *ex d. Kap. cit. loc.*

XLVIII. Latam sententiam insequitur executio, quæ, cum semper regulari debeat secundum sententiæ, ideoque non potest non executio sententiæ banni delicti esse diversa ab executione sententiæ banni contumaciæ, quoniam & ipsæ inter se differunt, hæc enim est interlocutoria; illa vero definitiva. *Gail. 2. de p. p. c. 6. per tot. fallitur proinde Dn. Theod. Colleg. crim. D. 11. th. 4. lit. A. q. 4.* dum cum Noë Meureri & Othone Meland. putat, nullam quoad executionem inter hæc duo banna subesse differentiam: in quonam verò illud discriminis consistat ipsa ostendit *Ord. Cam. p. 3. tit. 43. §. 3. & tit. 48. §. Und so also. it. tit. 49. §. 1. vid. jam cit. Gail. d. l. n. 8.*

XLIX. Committitur executio regulariter illis, sub quorum Jdictione bona, in quibus executio fieri debet, sita sunt, qui, nisi ob justas causas, quarum duæ in *Ord. Cam. p. 3. tit. 49. §. Ferner.* recensentur, exequi recusent, ad exequendum compelli possunt; allegatis verò justis excusandi causis, aut, si contra Electorē, Principem, aliumve statū imperii; vel contra bannitū, Imperio quidē subjectum, sed extra imperiū domiciliū habentem, executio sit faciēda; proximis Præfectis vel Præsidibus Circulorum ea demandatur *O. Cam. cit. l. §. Nemlich. Magnif. D. Strauch d. Exerc.* ac fit executio tunc indistinctè in omnia

omnia

omnia bona, quæ ab actore sunt specificata, non servato ordine executionis communi *Gail. 2. de P. P. c. 17. per tot.*

L. Effectus Banni Imperii, sive ob delictum sive ob contumaciam irrogati, est; quod bannitus omnia jura civilia universo imperio communia eorumque beneficia amittat *Bart. in l. 5. §. 1. ff. d. cap. dim. & in l. 8. §. 1. ff. qui testam. fac. poss. Bald. in auth. habita in 3. notab. n. 12. C. ne filius pro patre.* hactenus sc. quatenus in ipsius cedunt commodum, unà cum omnibus bonis, quæ ante damnationem acquisivit & possedit *arg. l. 8. §. 1. qui testam. fac. poss. l. 22. §. 5. ff. mand. & Ord. Cam. d. l. Dn. Frantzke. 7 Ct. & Cancellar. Gothanus Magnific. 3. resol. 1. sect. 6. n. 567. & seqq. Dn. Theod. Colleg. Crim. Disp. XI. thes. 4. q. 2. arg. 2.* & quidem non minus feudalia quam allodialia, quorum hæc, deductis bonis uxoris aliisque debitis *Gail. 2. de P. P. c. 16. n. 2. & 12. Nell. part. 1. temp. 2. q. 43.* fisco; illa vero; sive nova sive antiqua sint, domino feudi cedunt, ita tamen ut quamdiu vasallus bannitus vivit alium, ne quidem banniti filios, cæterosvè agnatos de his investire ei non liceat. *sup. alleg. Recept. Imp. d. anno 1594. Wormat. & d. ann. 1548. August. sub tit. die Pœn der Friedbrecher Ord. Cam. p. 3. tit. 9. §. Soiemands. Gail. 2. de P. P. c. 13. n. 1. nec incommode hinc applicari possunt, quæ habentur in Exc. Dn. Presidis, Fratris mei germani Patris ad instar venerandi Exerc. feud. pen. thes. 10. exeg. circ. fin. ubi quid mortuo Vasallo obtineat itidem perspicuè explicatur th. 14. & 15.*

LI. Hisce proinde consequens est, quod Bannitus imperii nullam habeat testamenti factionem *arg. l. 1. §. 2. de leg. 3. l. 2. §. 3. de H. P. Sichard. ad rubr. C. qui testam. fac. poss. n. 13. & l. 1. n. 12. C. de H. j. Dautb. de testam. sub*
D 3 rubr.

rubr. qui testam. fac. poss. quod nullas actiones aut excep-
 ptiones instar actionum se habentes, non magis alieno
 quam proprio nomine, ne quidem contra proscriptio-
 ne æque notatum, in iudicio intentare, vel ante damna-
 tionem coeptas continuare possit *Nell. d. tr. p. 1. temp. 2.*
n. 161. q. 72. & seqq. Theod. Colleg. crim. d. l. Gail. 2. de P.
P. c. 12. n. 3. & seqq. Gylmann. Symph. supplic. tom. 3. sub
vocab. Banniti. Unde porro fuit, quod bannitus citatus
 super L. diffamari comparere *Gail. cit. l. c. 12. n. 28. Con-*
tard. ad L. diffamari c. 4. n. 88. alios in iudicio reconve-
 nire *Gail. loc. eod. n. 30.* nisi reconventio ex eadem lite,
 cujus causa conventus, sit *Zaf. l. libertas ff. de in jus voc.*
quod & præjudicio firmat Gylmann. cit. in loc. novum o-
 pus denunciare *Gail. sup. nomin. loc. n. 29.* ex constitutio-
 nibus Imperii de arrestis, pignorationibus, de repræssa-
 liis & pace publica agere nequeat; *Gædd. vol. 2. consil. 28.*
n. 111. & seqq. quod liberos in potestate patria non reti-
 neat *Nov. 12. c. 2. & arg. pr. f. de patr. pot. it. quod,* (quia
 etiam pro infami habetur *Ord. Cam. p. 2. tit. 10. §. Und*
woer deshalben. A. B. tit. 14. ibi infamis existat;) per uni-
 versum imperium sit testis inhabilis *arg. l. 3. §. 5. de te-*
stib. Mascard. de probat. conclus. 102. in fin. & deniq; quod
 regalium, honorum, privilegiorum austregarum, atque
 in summâ omnium beneficiorum, quæ à Rom. Imperio
 habet, incapax fiat, eaque perdat. *Gail. 2. de P. P. c. 1. n.*
22. & seqq.

LII. Cæterum perdit Bannitus omnia quoque hu-
 manitatis officia ita, ut à nemine, præter patrem, filium,
 conjugem aliasque personas sanguine junctas, nisi qui
 ipse banniri velit recipi. *Gail. 2. de P. P. c. 10.* ab omnibus
 verò tam in persona quam re, pro lubitu offendi *Ord.*
Cam.

Cam. p. 3. §. So iemands. vers. So bald auch. & à quovis, quantumvis nesciente eum, quem occidit, bannitū esse, Nell. d. tr. p. 2. temp. 2. q. 25. Dn. Theod. Colleg. crim. D. XI. th. 4. lit. A. Q. 2. not. 4. modo reipub. consulendi, non privatas injurias vindicādi animo fiat, & dummodo privilegium legatorum Nov. 123. c. 26. vel salvus conducto aut aliud quid nō obstet Dn. Theod. Colleg. crim. cit. l. Gail. 2. de P. P. c. 11. n. 9. impunè salvaq; consciētia occidi possit Ant. Matth. ad L. Corn. de Sic. c. 2. n. 6. Dn. Theod. Colleg. crim. D. XI. th. 4. lit. A. q. 4. Nec tutus est bannitus ab ejusmodi offensione, quamvis causam banni nondum manifestam acideo bannum nullum esse prætendat. Magnif. Dn. Tabor. Armament. Justin. c. 3. th. 7. ac sic & hoc casu occidens, modo illi non aliàs de nullitate banni confiterit, à pœna liberatur. Ant. Matth. cit. l. n. 15.

LIII. Durat irrogatum bannum, atq; effectus suos parit tamdiu, donec per sententiam absolutoriam, de qua ejusque solennibus Gail. 2. de P. P. c. 18. n. 23. & seqq. ad banniti supplex petitum. Idem. Gail. d. l. n. 21. rite iterum relaxatur, & bannitus in eum statum, quem ante irrogatum bannum habebat ex voluntate & consensu partis offensæ *Ord. Cam. p. 2. tit. 18. §. Item verb. Denn mit willen. & c. & Recept. Imper. d. ann. 1495. Wormat. tit. Welche umb Friedbruchs willen in die Acht kommen/ & c.* (ad quem, si bannum irrogatum fuerit ob cōtumaciam aut delictum non adeo atrox, pars offensa quandoque potest cogi Gail. alleg. loc. n. 17. & seqq.) ab eo, à quo bannitus est, restituatur. *Ord. Cam. part. 2. tit. 18. §. So auch inf. Gail. mod. alleg. loco.*

LIV. Fit restitutio alia per modum Justitiæ, alia per modum gratiæ, illâ, si in genere & cum clausula hâc
gene-

Generali (wir setzen euch in vorigen Stand) facta est: restitutus honores atque bona tam allodialia quam feudalia, ceteraque omnia, quæ per bannum amiserat, recuperat: quantumvis à fisco jam sint alienata *arg. l. fin. §. fin. C. de sent. pass. l. 13. §. 1. ff. commun. prad. l. 38. §. 4. ff. de usur.* hâc verò regulariter tempore absolutionis existentia tantum; nisi de voluntate absolventis sive restituentis expressa constet, quod etiam hæc restitutio ad alienata sit trahenda, maximè cum facta fuerit cum clausulis prægnantibus & plenis, & in specie cum clausula annullatoria condemnationis. *sup. laudat. Dn. Frantzk. cit. in loc. n. 596. & seqq.* Fructus vero, quos offensus durante banno percepit, & si restitutus vindicare non potest. *O. Cam. p. 3. tit. 46. §.* Wo auch *Diss. Nell. d. tr. p. 1. temp. 3. q. 7.* extantes tamen, præsertim quoad bannitum ob contumaciam, Judicis officio repeti posse putat *Gail. 2. de P. P. c. ult. n. 30. in f. Conf. Exc. Dn. Præs. Exerc. ad Pand. VI. th. 20.* Et sic hætenus etiam de Banno imperiali.

LV. Sequitur nunc Bannum speciale s. particulare; Quod juxta *Dn. Carpzov. prax. crim. p. 3. q. 140. n. 30.* est: quod ab inferioribus Principibus, Comitibus, aliisque Statibus Imperii ob crimen commissum, vel etiam ob contumaciam irrogatur. Nobis h. modo describere lubet: Bannum speciale est pœna, qua Status Imperii, subditos suos, ob delictum vel etiam ob contumaciam territorio suo una cum juribus ac beneficiis ratione iustius specialiter competentibus privant.

LVI. Potest igitur hanc pœnam ob delictum vel ob contumaciam irrogare quilibet status imperii, in suo quisque territorio, resp. cujus tanta quodammodo cuilibet, quanta Imperatori toto in imperio competit potestas.

LVII. Ef-

L VII. Effectus hujus banni terminos territorii & jurisdictionis bannientis, hujusque confœderatorum *Dn. Theod. Colleg. crim. Disp. XI. th. 4. lit. A. q. 3. arg. 3.* non egreditur *Sachs. X. lib. 3. art. 24.* ac hinc, qui hœc bannô est implicatus, præter jura & privilegia isti, è qua proscriptus est, provinciæ specialiter competentia, regulariter non amittit, sed ea, quæ juris communis sive generalis sunt, salva ipsi remanēt *Dn. Theod. Colleg. crim. D. XI. th. 4. lit. A. q. 2. arg. 2. & seq. Nell. p. 1. temp. 2. n. 33. & 116.* Possunt autem status imperii bannientes, effectum banni pro commissi gravitate aggravare & statuere, ut à se banniti jus quoque generale toti imperio commune, ejusque beneficia atque auxilia in territoriis suis amittant *Joh. Herm. Stamm. d. tr. lib. 1. c. 3. n. 5.* ita ut pro hostibus patriæ reputentur ac proinde à quovis occidi possint. *Carpz. prax. crim. p. 3. q. 140. n. 33. Dn. Theod. Colleg. crim. D. XI. thes. 4. lit. A. q. 4. add. Gail. 2. d. Pac. pub. c. 5. num. 16.*

L I X. Horum duorum modò recensitorum bannorum politicorum ad exemplum, quibusdam in locis moribus & consuetudine *P. H. D. art. 155.* & præcipuè in foro Saxonico, aliud etiam introductum atque receptum est; & in jure Saxon. nonnunquam *des Reichs Acht* vocari solet *Gloss. art. 34. lib. 3.* sed improprie & vocabulo *Reich* pro territorio istius provinciæ, ex qua bannitus, est sumto *Wehner. pract. jur. observ. voc. Acht. Carpzov. pr. Crim. p. 3. q. 140. n. 34. & 35.*

L I X. Dividitur Bannum hoc itidem in primum & secundum sive in superius & inferius; germ. *In die Acht und Ober Acht.* Bannum primum sive inferius est poena, *Chil. König in process. suo sub tit. von der Acht und Bestun-*
E
ge in

ge in pr. quæ ab eo, qui habet merum imperium, iudicio criminali solenniter formato (nach gehegten peinlichen Gerichte) Land X. lib. 1. art. 59. add. Carpz. prax. crim. p. 3. q. 136. per tot. contra fugitivum, criminis capitalis Carpzov. d. l. n. 46. & seqq. Coler. decis. 108. nu. 10. Joh. Mar. Novar. d. tr. d. grav. Vasall. tom. 3. c. 9. nu. 19. accusatum Carpz. d. l. num. 57. legitimè tribus vicibus, citatum vid. Magnif. Dn. Christoph. Philipp. Richter / Patronus meus Optimus Maximus in tract. suo de Succession. ab intestato sect. 5. Dec. q. 2. n. 47. & seqq. licet trinam hanc citationem in desuetudinem abiisse tradat Carpz. d. l. n. 63. non comparentem, decernitur.

LX. Quâ decretâ reus statim pro confessio ac convicto habetur, ita, ut in territorio bannientis, (ultra quod pœna hacce se non extendit Land X. lib. 3. art. 24.) à quolibet tanquam de crimine, quò accusatus est, convictus, capi & executioni iudicis bannientis tradi queat Carpz. d. l. n. 95. ac sic in guerram positi (aus dem Frieden in den Unfrieden gesetzt) tanquam communis hostis, ab omnibus bannienti subjectis, communio vitari debeat; pro ut colligere est ex ipsius banni sententiæ in Scabinatu Electoral. Saxon. usitatæ formula: Das Ankläger Angeklagten wegen seines beharrlichen Ungehorsames nunmehr bis auff die Acht zc. erstanden und erlanget hat / dero wegen er darein billich erkläret / aus dem Frieden in den Unfrieden gesetzt / und männiglichem so euer Jdiction und Botmesigkeit unterworffen mit ihme Gemeinschaft zu haben verboten / auch sein Leib in euren anbefohlenen Gerichten iederman erlaubt wird B. X. B. His autem ultimis sententiæ verbis: auch sein Leib zc. non ut supra in banni imperialis sententia, cuilibet bannitum occidendi, sed duntaxat

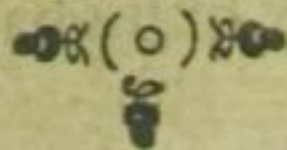
taxat capiendi, incarcerandi &c. potestas datur, *Carpz. eod. l. n. 98.* ut quæ aliàs irrequisito Iudice & absq; præstita cautione nulli competit. *Ord. Crim. art. 12. 13. & 14.* Cæterum famam & bona hoc banno notatus non perdit. *Carpz. sep. cit. l. n. 116. & 120.* ac licet pro convicto ac confessio habeatur ad mortem tamen inferendam hæc fictio juris nequaquam est sufficiens *Ord. Crim. art. 22.* tormentis autem ex illa reus subjici potest. *Carpz. v. ibid. n. 105.*

LXI. Durat hoc bannum primum, usque dum bannitus innocentiam suam probet coram Iudice bannitore, ad quem ut illi tutus pateat aditus, per nuncium literas salvi conducto petere atq; se ad jurandū offerre debet, quod velit à banno se liberare ac innocentiam suam probare, quò præstito, banno exemptus censetur & processus ordinarius, datis initiò fidejussoribus in certā summam pecuniæ de stando liti usque ad sententiam definitivam, instituitur. *Carpz. alleg. l.*

LXII. Bannum secundum sive superius: Italis forjudicatio; Stamm; *alleg. tr. c. 5. n. 1.* Germanis die Ober- sive Ober-Acht it. Mordacht est pœna, quæ contra primo banno rite notatum *add. Novar. d. tract. grav. 9. n. 11.* in eoque per annum & diem contumaciter perseverantem. *Dn. Carpz. notat. in loc. n. 18.* denuoq; legitimè ab eodem, à quo primum fuerat decretum, Iudice, vel alio, ejus in locum subrogato *Novar. nomin. loc. nu. 18.* citatum, non comparentem, ad instantiam accusatoris, iudicio itidem solenniter formato, declaratur. *vid. Dn. Carpz. in prax. sua crim. sep. alleg. in l. num. 82. & seqq.*

LXIII. Cæterum & hujus banni superioris effectus est,

est, quod exbannitus pro confesso ac convicto habeatur, & non quidem in territorio Judicis bannientis inferioris solum, sed per totam provinciam domini superioris *Gloss. art. 34. lib. 3. Land N. n. 4.* ac sic à quolibet in ista provincia capi & Iudici offerri possit; Amittit etiam talis bannitus famam & bona sua *Land N. libr. 1. art. 38. in pr. Carpz. d. l. n. 120.* & hæc quidem, si allodialia sunt, fisco applicantur, deductâ sc. legitimâ liberorum & portione uxori debita. *Dn. Carpz. cit. l. n. 125. & 126.* Hancque sententiam, ad Serenissimorum atque Celsissimorum Principum ac Dominorum, Dn. Ducum Saxonie, Juliaci, Clivie ac Montium &c. utriusq; lineæ Principum ac Dominorum nostrorum clementissimorum mandatum clementissimum, in pronunciando ante paucos annos Scabinatus Jenensis Domini Adsesores, Patroni, Præceptores ac Promotores mei observantissimè venerandi, antea contrariâ amplexi, observare in his terris cœperunt: teste itidem Magnif. Dn. Richter in tract. suo *laudato alleg. l. n. 52. & seqq.* Occidi verò neque hunc bannitum posse de Jure Sax. probat. *Dn. Carpz. eod. in loc. nu. 135. & seqq. ubi vid.* Aliis autem locis aliud obtinere testis est Novarius in suo tr. cit. l. n. 6. Ac in variis Italiae provinciis bannitum alterius banniti caput magistratui offerentem à banno liberari, se in variis Italiae provinciis observasse testatur *Myl. tr. suo de Princip. & Statib. Imp. c. 53.* Potest tamen & hic secundò annotatus vel bannitus se purgare, & ex banno eximere, ita quidem, ut nisi ex gratia Principis restituatur, bona semel confiscata non recuperet. *Dn. Carpz. sæpius alleg. loc. n. 130. & Magnif. Dn. Richter in cit. tr. cit. loco in fin.* Atque hæc pro ratione instituti nostri sufficiant; plura qui desiderat consulat autores allegatos. Nos pro his DEO maximas agentes gratias eundem veneramur ut porro studiis nostris clementer adsit eaq; dirigat.

† †

nsaqpein!

150

Jus crimin. 149^t -

